

TURINYS

AIŠKINAMASIS RAŠTAS	4
1. TVARKOMŲ KLAIPĖDOS SENAMIESČIO GATVIŲ ŽELDINIŲ APIBŪDINIMAS	4
2. ŽELDINIŲ ĮVERTINIMAS	8
3. MEDŽIŲ GENĖJIMAS IR APSAUGA	12

GRAFINĖ DALIS

Ž-1 Sukilėlių g. želdinių tvarkymo planas M 1:500

PRIEDAI

Kvalifikacijos atestatas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Klaipėdos Senamiesčio grindinio atnaujinimo ir universalaus dizaino pritaikymo projekto želdinių tvarkybos dalis rengiama kaip sudėtinė viso projekto dalis. Projekto dalies užsakovas UAB „Projektai ir Co“, 2019 m. balandžio 2 d. sutartis Nr. SV9-2248/10-S0453-2.

Projekto vieta: atskiri Klaipėdos Senamiesčio gatvių ruožai, kuriuos sudaro: Vežėjų gatvė, Didžioji Vandens gatvė, Aukštoji gatvė, Daržų gatvė (atkarpa tarp Aukštosios ir Sukilėlių gatvių) Sukilėlių gatvė, Teatro gatvė, Žvejų gatvė. Kiekvienai gatvei parengiama atskira želdinių vertinimo ataskaita.

Projekto dalis rengiama ant topografinio pagrindo M 1:500.

Atliekant projekto dalį yra įvertinami medžiai, kurie patenka į tvarkomą bei nagrinėjamą teritoriją ir kurie gali turėti įtakos numatomiems grindinio atnaujinimo darbams.

Teisės aktai reglamentuojantys želdinių tvarkymą:

1. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas (Žin., 2007-07-19, Nr. 80-3215);
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas (2008 03 12 d. Nr. 206) „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“;
3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymas D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo“ patvirtinimo“;
4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-06-26 d. Įsakyme Nr. D1-343 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo“;
5. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-5 „Dėl želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“;
6. Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-673 „Dėl želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1. TVARKOMŲ KLAIPĖDOS SENAMIESČIO GATVIŲ ŽELDINIŲ APIBŪDINIMAS

Tvarkomų gatvių aplinkoje želdinių nėra daug. Tai istoriškai nulemia pati Senamiesčio erdvinė struktūra – siauros gatvės, perimetrinis pastatų užstatymas. Daugiausia želdinių auga erdvesnėse gatvių dalyse, kuriose užstatymas atitrauktas, skveruose, taip pat kiemų teritorijose. Tvarkomų gatvių aplinkoje iš esamų medžių želdinių, daugiausiai yra lapuočiai medžiai. Medžiai brandūs, dauguma jų kamienų siekia apie 30 – 40 cm diametrą. Vėjos plotų ir krūmų želdinių taip pat

yra nedaug. Projektu nėra numatoma kirsti esamų medžių, yra pateikiami tik atskiri pasiūlymai esamų želdinių tvarkymui, remiantis jų įvertinimo duomenimis, o taip pat pateikiami reikalavimai jų apsaugojimui statybos darbų metu.

Tvarkomų Klaipėdos Senamiesčio gatvių želdiniai projekte toliau trumpai apibūdinami atskirose ataskaitose aprašant atskirų rekonstruojamų gatvių atkarpas.

Sukilėlių gatvė

Tvarkomoje Sukilėlių gatvės teritorijoje tarp Teatro gatvės ir Daržų gatvių medžiai auga daugiausiai ties sankryža su Daržų gatve. Ties šia sankryža yra suformuotas nedidelis želdynas – skveras. Želdyno būklė yra gera. Tvarkomos teritorijos aplinkoje auga daugiau nei 30 medžių. Dalis jų yra už tvarkomos ir nagrinėjamos teritorijos ribų. Medžių pagrindą sudaro paprastieji klevai ir mažalapės liepos. Paminėtinas čia augantis jaunas ąžuolas (*lot. quercus robur*). Atskiri medžiai yra genėtini.

Želdyno teritorijoje taip pat yra suformuoti vejų plotai, karpomos gyvatvorės (paprastasis ligustras, *lot. ligustrum vulgare*; blizgantysis kaulenis, *lot. cotoneaster lucidus*) bei kiti krūmų želdiniai (erškėtiniai, *lot. Rosaceae*, guobiniai, *lot. Ulmaceae*). Tolimesnėje Sukilėlių gatvės atkarpoje link Teatro aikštės medžių želdiniai auga toliau nuo tvarkomos gatvės teritorijos ribos. Arčiau tvarkomos teritorijos yra vienas medis – paprastasis klevas.

1 pav. Skveras, esantis Daržų ir Sukilėlių sankryžos aplinkoje. Skvere yra nemažai brandžių medžių, vyrauja paprastieji klevai ir mažalapės liepos (fotografavimo taškas Nr. 6).

2 pav. Skveras, esantis Daržų ir Sukilėlių sankryžos aplinkoje (fotografavimo taškas Nr. 7).

3 pav. Medis Daržų ir Sukilėlių sankryžos aplinkoje esančiame skvere. Anksčiau nupjautos medžio šakos turi būti sutvarkomos – palikti šakų galai turi būti nupjauti ties kamieniu, pjovimo vietos išvalytos ir užsandarintos (fotografavimo taškas Nr. 8).

4 pav. Sukilėlių gatvės perspektyva link Turgaus aikštės. Medžiai dešinėje gatvės pusėje svarbūs gatvės erdvės formavimui (medžiai į tvarkomos teritorijos ribas nepatenka) (fotografavimo taškas Nr. 9).

2. ŽELDINIŲ ĮVERTINIMAS

Želdinių įvertinimas Klaipėdos Senamiestyje atliekamas įvertinant nagrinėjamoje teritorijoje augančių medžių būklę, jų ekologinę bei estetinę svarbą. Suvestiniai želdinių vertinimo rezultatai pateikti 1 lentelėje.

Želdinių būklė vertinama naudojant 4 balų skalę:

- 1 – gera būklė,
- 2 – patenkinama,
- 3 – bloga,
- 4 – žuvęs želdinys.

Želdinių būklė vertinama apibendrinant kelis rodiklius: genėjimo intensyvumo laipsnį, ligų intensyvumą bei kenkėjų gausumą ir pakenkimo laipsnį, medžio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumą, pasvirimo laipsnį.

Atskiri želdinių būklės rodikliai vertinami pagal šiuos kriterijus:

Medžių genėjimo intensyvumo laipsnis:

- 1 – laja negenėta arba nupjauta iki 1/3 lajos viršūnės (nepažeidžiant centrinio kamieno) ir šoninių šakų;
- 2 – nugenėta 1/2–2/3 medžio lajos;
- 3 – nupjauta visa laja, paliktas tik kamienas.

II. Medžių (krūmų) defoliacijos laipsnis:

- 1 – sąlyginai sveikas ar silpnai pažeistas (defoliacija 0–25 %);
- 2 – vidutiniškai pažeistas (defoliacija 26–60 %);
- 3 – stipriai pažeistas (defoliacija > 60 %).

Pastaba. Be medžių defoliacijos teršalų poveikyje gali vykti asimiliacijos aparato dechromacija (spyglių ar lapų natūralios spalvos pokyčiai – pageltimas, parudavimas). Ji vertinama analogiškai lapų defoliacijai.

III. Ligų intensyvumas ir kenkėjų gausumas ir pakenkimo laipsnis:

- 1 – nepakenkti arba silpnai pakenkti kenkėjų ir ligų (lapai ar spygliai sveiki arba ligų ar kenkėjų pakenkta < 1/3 jų kiekio);
- 2 – vidutinis pakenkimas (ligų ar kenkėjų pakenkta nuo 1/3 iki 2/3 lapų ar spyglių);
- 3 – stiprus pakenkimas (ligų ar kenkėjų pakenkta > 2/3 lapų ar spyglių, arba jie visiškai nuėsti).

IV. Medžio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumas:

- 1 – sveiki ir silpnai pažeisti (žaizdų nėra arba šviežiai pažeistas (einamaisiais metais) tik nedidelis žievės plotelis (< 30 cm²);
- 2 – vidutiniškai pažeisti (yra viena ar kelios kelių metų senumo žaizdos, pažeistas 50–300 cm² žievės plotas, kuris jau gali būti užsikrėtęs medieną pūdančiais grybais);

3 – stipriai pažeisti (yra viena ar kelios kelių metų senumo žaizdos, pažeistas didelis žievės plotas ($> 300 \text{ cm}^2$), medžio kamienas intensyviai ardomas (arba jau išpuvysiu viduriu) medieną pūdančių grybų).

Jei vertinamo medžio būklę inventorizacijos metu veikia keli veiksniai, pvz., jis genėtas, užpultas kenkėjų, pažeistas ir jo kamienas, tokiu atveju priimamas blogiausios būklės (pažeidimo) balas pagal bet kurį iš paminėtų kriterijų. Visais atvejais būklė vertinama vizualiai, želdinius lyginant su sąlygiškai sveikais želdiniais.

Želdinių ekologinė svarba vertinama pagal šiuos rodiklius:

- 1** – svarbus ekologiškai būklei (sveiki ir gyvybingi medžiai, reikšmingi gyvenamosios aplinkos mikroklimato kokybės užtikrinimui ir pan.)
- 2** – vidutinio svarbumo (medžiai pakenkti kenkėjų, medžiai neatitinka augimvietės sąlygų ir pan.)
- 3** – nesvarbus ekologiškai būklei (medžiai labai pakenkti kenkėjų; medžiai elektros oro linijose ir jų apsaugos zonose; medžiai ir krūmai arti požeminių inžinerinių tinklų (ypač arti drenažo linijų); medžiai, užtemdantys gyvenamųjų ar kitų pastatų langus, vaikų žaidimų aikštes ir pan.),

Želdinių estetinė svarba vertinama pagal šiuos rodiklius:

- 1** – svarbus (taisyklingos natūralios formos laja, formuojanti urbanizuotoje aplinkoje esančių skverų bei kitų želdynų struktūrą, pavieniai taisyklingos natūralios lajos medžiai)
- 2** – vidutinio svarbumo (dalina genėti medžiai, formuojantys urbanizuotoje aplinkoje esančių skverų bei kitų želdynų struktūrą)
- 3** – nesvarbus (paunksmėje blogai augantys želdiniai, neteisingai nugenėti medžiai visiškai praradę natūralią lajos formą),

Atsižvelgiant į nustatytus želdinių vertinimo rezultatus 1 lentelėje pateikiami želdinių tvarkymo siūlymai.

1 lentelė. Želdinių įvertinimas Sukilėlių g.

Nr. plane	Medžio rūšis (Pavadinimas lot.)	Medžio rūšis (Pavadinimas liet.)	Indeksas	Aukštis, m	Diam.k. a., cm	Būklė				Bendras būklės vertinimas	Ekologinė medžių svarba	Estetinė medžių svarba	Reikalingos tvarkymo priemonės	Pastabos
						I	II	III	IV					
24	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	Medis 1,5 m aukštyje šakojasi į tris kamenus
25	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	39	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
26	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	30	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
27	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	38	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
28	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	38	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
29	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	34	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
30	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	37	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
31	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
32	-	-	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Pašalinti kelmą	Nukirstas
33	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	33	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
34	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	40	1	1	1	1	1	1	1	Natūralios lajos formos atkūrimas	Žemutinis lajos lygis nugenėtas, šakos atauga naujai
35	Quercus robur	Paprastasis ąžuolas	Q.	12	23	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
36	Carpinus betulus	Paprastasis skroblas	Car.	5	18	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	

Nr. plane	Medžio rūšis (Pavadinimas lot.)	Medžio rūšis (Pavadinimas liet.)	Indeksas	Aukštis, m	Diam.k. a., cm	Būklė				Bendras būklės vertinimas	Ekologinė medžių svarba	Estetinė medžių svarba	Reikalingos tvarkymo priemonės	Pastabos
						I	II	III	IV					
37	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	52	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	Medis 1,5 m aukštyje šakojasi į du kamienus
38	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	37	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	
39	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	53	1	1	1	1	1	1	1	Palaikyti esamą būklę	Medis 2,5 m aukštyje šakojasi į tris kamienus
40	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	2	1	2	1	2	1	1	Nupjautą šaką papildomai nupjauti ties kamieniu, išvalyti puvinį, užsandarinti	Ties nupjauta skeletine šaka žemutinėje kamienas ardomas medieną pūdančių grybų

3. MEDŽIŲ GENĖJIMAS IR APSAUGA

Medžių genėjimas. Medžiai genimi kaip nurodyta projekte. Šalinamos stambesnės sausos šakos. Šalinamos atskiros projekte nurodytos šakos. Prieš medžių genėjimą būtina gauti leidimą iš Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos, remiantis Lietuvos Respublikos nutarimu „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“.

Medžių apsauga. Įrengiant statybvietę, atliekant sklypo sutvarkymo sprendinių įgyvendinimą, būtina laikytis želdinių apsaugos projektinių sprendinių, kurie rengiami pagal LR aplinkos ministro 2010 m. kovo 15 d. įsakymo Nr. D1-193 „Dėl želdinių apsaugos, vykdančios statybos darbus, reikalavimus“.

Reikalavimai medžių apsaugai:

- Išpurenti ir patręšti žemę po statybvietėje augančių medžių ir krūmų lajomis prieš statybos pradžią, kad pagerėtų jų augimo sąlygos statybos laikotarpiu.
- Iki darbų pradžios aptverti medžius ir krūmus, augančius statybvietėje ir arčiau kaip 5 m nuo įvažiavimo ar išvažiavimo iš statybvietės važiuojamosios dalies krašto
- Įrengti takus, pakeltus virš žemės paviršiaus, ne arčiau kaip 1,5 m nuo medžio kamieno, kai darbo metu reikia vaikščioti arti želdinių (po medžių lajomis).
- Laistyti želdinius.
- Nesandėliuoti medžiagų ir įrenginių, nevažinėti, nestatyti transporto priemonių, laikinų statinių ir įrenginių prie medžių arčiau kaip 1 m nuo medžių lajų projekcijų, bet ne arčiau kaip 3 m nuo kamieno ir 2 m nuo krūmų. Nesandėliuoti degių medžiagų arčiau kaip 10 metrų nuo medžių kamienų ir krūmų.
- Nekasti tranšėjų arčiau kaip 3 m nuo medžio kamieno, kurio diametras didesnis kaip 15 cm, arčiau kaip 2 m, kai kamieno diametras iki 15 cm ir arčiau kaip 1,5 m – nuo krūmų, skaičiuojant atstumą nuo kraštinio stiebo.
- Tvirtinti tranšėjų, kasamų biriamame ir šlapiame grunte, leidžiamu atstumu prie medžių ir krūmų, sienutes statramsčiais.
- Užpilti žemėmis pagal projektą padarytas tranšėjas per trumpiausią laiką, bet ne ilgiau kaip per mėnesį.
- Medžių pomedyje (lajos projekcijos zonoje) darbus vykdyti žemiau pagrindinių skeletinių šaknų (ne mažiau kaip 1,5 m nuo dirvožemio paviršiaus), nepažeidžiant šaknų sistemos.
- Nepakeisti daugiau kaip 5 cm (virš ar žemiau) natūralaus grunto lygio prie medžio šaknų kaklelio ir iki 2 m atstumu nuo medžio kamieno.

PDV E. Ramanauskas

GRAFINĖ DALIS

Ž-1 Sukilėlių g. želdinių tvarkymo planas M 1:500

ESAMŲ ŽELDINIŲ SĄRAŠAS TVARKOMOJE TERITORIJOJE IR JOS APLINKOJE

Nr. plane	Medžio rūšis (Pavadinimas lot.)	Medžio rūšis (Pavadinimas liet.)	Indeks as	Aukštis, m	Diam.k. a., cm	Reikalingos tvarkymo priemonės	Pastabos
24	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	Palaiškyti esamą būklę	Medis 1,5 m aukštyje šakojasi į tris kamienus
25	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	39	Palaiškyti esamą būklę	
26	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	30	Palaiškyti esamą būklę	
27	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	38	Palaiškyti esamą būklę	
28	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	38	Palaiškyti esamą būklę	
29	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	34	Palaiškyti esamą būklę	
30	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	37	Palaiškyti esamą būklę	
31	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	Palaiškyti esamą būklę	
32	-	-	N	-	-	Pašalinti kelmą	Nukirstas
33	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	33	Palaiškyti esamą būklę	
34	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	40	Natūralios lajos formos atkūrimas	Zemutinis lajos lygis nugenėtas, šakos ėtauga naujai
35	Quercus robur	Paprastasis ąžuolas	Q.	12	23	Palaiškyti esamą būklę	
36	Corpinus betulus	Paprastasis skroblas	Car.	5	18	Palaiškyti esamą būklę	
37	Tilia cordata	Mažalapė liepa	Ti.	15	52	Palaiškyti esamą būklę	Medis 1,5 m aukštyje šakojasi į du kamienus
38	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	37	Palaiškyti esamą būklę	
39	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	53	Palaiškyti esamą būklę	Medis 2,5 m aukštyje šakojasi į tris kamienus
40	Acer platanoides	Paprastasis klevas	Ac.	15	43	Nupjautą šaką papildomai nupjauti ties kamieniu, išvalyti puvinį, užsandarinti	Ties nupjauta skeletine šaka žemutinėje kamienas ardomas medieną pūdančių grybų

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

RIBOS, STATINIAI

- NAGRINĖJAMOS TERITORIJOS RIBA
- NT REGISTRE REGISTRUOTŲ ŽEMĖS SKLYPŲ RIBOS
- GATVIŲ VAŽIUOJAMOSIOS DALIES RIBA
- PĖSČIŲJŲ TAKŲ, ŠALIGATVIŲ RIBA
- ANTŽEMINĖS PASTATŲ SIENŲ DALYS

ŽELDINIAI

- ESAMI LAPUOČIAI MEDŽIAI
- ESAMI SPYGLIUOČIAI MEDŽIAI
- VEJA

1 MEDŽIO EILNR.
Ac.n. RŪŠIES PAVADINIMO SUTR.

3 FOTOGRAFAVIMO TAŠKAS

PASTABOS:

1. ŽELDINIŲ NUOTRAUKOS PATEIKTOS AIŠKINAMAJAME RAŠTE.
2. MEDŽIŲ SĄRAŠĄ ŽR. Ž-1 BRĖŽINIO PIRMAME LAPE.